

МОНУМЕНТАЛЬНА АРХІТЕКТУРА.

Першими на церкви Гуцульщини звернули увагу поети та художники. В 1904 році у збірці віршів “На трембіті” ще молодий тоді поет, що часто відвідував села над Прутом В.Щурат (1871-1948) помістив вірш “В Ямнім”, у якому віддав належне місце красі ямнянської церкви. Красою і гармонією складових частин цієї церкви захоплювався також художник О.Новаківський (1872-1935), що з учнями своєї школи не раз перебував у Космачі та робив екскурсії в Надпруття. Збереглась фотографія О.Новаківського з 1930-х років, на якій зображений старий художник за мольбертом біля церкви в Ямній.

Мистецтвознавці звернули увагу на церкви гуцульського Надпруття доволі пізно, в кінці 1930 років. Серед дослідників тих церков слід згадати М.Драгана (1937), І.Могитича (1979), Г.Логвина (1973) та Д.Гоbermana (1979). На жаль, незважаючи на детальні характеристики більшості церков Надпруття, в деяких працях тих мистецтвознавців були неточності і помилки відносно віку описаних ними об'єктів. Так, на думку першого, з XVIII століття має походити микуличинська дзвінниця, а другий, наперекір дати на церкві, датує її 1856 роком.

Священник у Микуличині був 1700 року (ЦДІА, ф. 5, о. 1). Про першу церкву в матеріалах генеральної ревізії з 1740 року сказано: *cerkiew tituli Spiritus Sancti drewniana pod dranicami, reperowana staraniem parochyan, iak dawno wystawiona nie pamietala* (церква дерев'яна під драницями, ремонтвана силами пародіям, як давно виставлена невідомо – тут і надалі – зі скороченнями) (Бібліотека ЛМУМ, том 14). Скоро після того в Микуличині побудовано нову церкву, про яку під 1754 роком записано таке: *cerkiew...drewniana, niedawno zbudowana...wystawiona o iedney kopule w gore wyprowadzoney, gatami pokryta* (церква дерев'яна, недавно збудована з одним куполом, гонтами покрита) (Бібліотека ЛМУМ, том 16). В 1803 році сказано, що *cerkiew pod tytulem Sgo Ducya z drzewa rznietego calkiem struktura krzyzowa wystawiona na fundamentach z kamienia polozonych pod dachem gatowym* (церква Святого Духа з дерева покладена на кам'яний фундамент під гонтовим дахом) (ЦДІА, ф. 159, о. 9, спр. 2296). Згадана церква, як розказують перекази та показано на карті села з 1847 року (ЦДІА, ф. 186, о. 11, спр. 137), була розташована на цвинтарі вище Фальчі, між Чемигівським Прутцем та дорогою з Делятина до Яблуниці.

З уваги на те, що високе місце розташування старої церкви було наражене на чисті вітри, які навіть (за переказом) мали розвалити ту церкву, нове місце для церкви підшукали на Царині. Там нову церкву побудовано в 1868 році (Szematismus..., 1887).

М.Драган (1937) відніс микуличинську церкву до типу хрестовидних у плані споруд з п'ятьма просторами: три з них, розташовані по головній осі, квадратної форми, а бокові – зредуковані до прямокутників. Центральний простір, за розмірами, значно перевищує інші простори, й складається з одного чотиробічника та двох восьмибічників. Проте, з уваги на непропорційно широкі простори та слабо похилі дахи й шатро верха над центральним простором, роблять враження отяжлої, ніби придаленої з гори споруди.

На цій особливості микуличинського церковного будинку наголосив і Д.Гоberman (1979), пишучи: “хотя формы памятника идентичны традиционным, его архитектурный уровень невысок, и в этом прежде всего повинны необыкновенные размеры здания. Формы...церкви, представляющей необыкновенные размеры здания. Формы...церкви,представляющей как бы увеличенное воспроизведение старых образцов, тяжелы, традиционный облик гуцульского храма здесь лишен свойственных ему в прошлом теплоты и поэтичности”.

Г.Логвин (1973) не вважав за відповідне зупинитися на микуличинській церкві взагалі, зате дуже високу мистецьку оцінку дав микуличинській дзвінниці, заслужено називаючи її скромним маленьким шедевром, який створила рука виключно талановитого майстра.

В кінці 1980-х років проводився ремонт церкви у Микуличині, які дещо змінили їх зовнішній вигляд.

При характеристиці церкви у Микуличині принагідно згадати, що на цвинтарі перший хрест датований 1873 роком.

Цікавими є матеріали про микуличинських парохів з 1836 по 1935 роки, тобто за століття.

В 1836-1845 роках парохом був К.Трибчинський (нар. 1796), з уваги на великий простір села парох мав помічників, по черзі, І.Воланського (1836), В.Левицького (1839), С.Саврасевича (1841), І.Проскурницького (1844-45). Останній під 1850 роком згадувався як парох. В 1853-54 роках парохом був І.Крижановський. Від 1850 року парохією керував парох І.Гарасимович (нар. 1811). У нього були помічниками О.Яворський (1859), П.Монастирський (1860), Д.Воевідка (1861-1865), Д.Луговий (1872), М.Олексій (1876), А.Сумик (1877-1883) і І.Майковський (1887). Востаннє І.Гарасимович згаданий парохом 1887 року. Відтак, у 1889 році парохом був М. Єднакій, а від 1891 до 1913 року – Т. Галайчук (нар. 1850). Помічниками в нього були С.Грицина (1891-1892), В.Попель (1893-1894), С.Билинкевич (1895-1908), Є.Марчак (1909) та О.Карпінський і А.Наконечний (1911-1912). В 1913 році помічником став М.Ганушевський. В 1925-35 роках парохом був О.Луців (нар. 1877), а його помічником у 1930-32 роках Д.Юган і в 1933-1935 роках М.Куницький.